

POSTANOWIENIE

Dnia 22 kwietnia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Kwaśniewski (przewodniczący)

SSN Dariusz Dończyk

SSN Bogumiła Ustjanicz (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa M. C. - prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą „I.(...)” w Ł.

przeciwko Bank (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 22 kwietnia 2010 r.,

zażalenia powoda

na postanowienie o kosztach zawarte w wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 23 listopada 2009 r., sygn. akt I ACa (...),

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Zaskarżonym postanowieniem zawartym w punkcie 2 wyroku Sądu Apelacyjnego w Ł. z dnia 23 listopada 2009 r. zasądzone od powoda M. C. na rzecz Banku (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę 5400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym. Od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. oddalającego powództwo o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 300000 zł tytułem odszkodowania wniesiona została przez powoda apelacja, w której nie powołał on żadnych innych argumentów, niż te, uznane w postępowaniu pierwszoinstancyjnym za

bezzasadne. Wobec przegrania sprawy również w postępowaniu odwoławczym na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. zasądzeniu na rzecz pozwanej podlegały poniesione przez nią na tym etapie koszty zastępstwa procesowego. Nie znalazł Sąd Apelacyjny podstaw do ponownego zastosowania art. 102 k.p.c., zwłaszcza że apelacja była pozbawiona uzasadnionej przyczyny.

Powód w zażaleniu zarzucił zaskarżonemu postanowieniu naruszenie art. 102 k.p.c. przez niezastosowanie go i krzywdzące nałożenie na niego obowiązku zapłaty sumy przekraczającej jego możliwości finansowe. Domagał się uchylecia postanowienia i ewentualnie zasądzenia na rzecz pozwanej kosztów w wysokości uwzględniającej jego możliwości i nakład pracy jej pełnomocnika, a także zasądzenia zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skorzystanie przez stronę z uprawnienia do zaskarżenia wyroku sądu pierwszej instancji nie może być negatywnie ocenione jako działanie niesłuszne, zmierzające do nieuzasadnionego wydłużenia postępowania, ponieważ uniemożliwiłoby stronie właściwą realizację prawa do sądu. W odniesieniu natomiast do odpowiedzialności z tytułu kosztów procesu, strona skarżąca, decydując się na inicjowanie postępowania odwoławczego, musi brać pod uwagę, wiążące się z przegraniem sprawy także na tym etapie, ryzyko ponoszenia kosztów procesu, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sporu (art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c.). Katalog przyczyn zaliczanych do wypadków szczególnie uzasadnionych, przewidzianych art. 102 k.p.c. nie został ustawowo uregulowany. Ocenę zastosowania zasady słuszności, będącej wyjątkiem od odpowiedzialności za wynik sporu, pozostawiono sądom. Nieobciążenie strony przegrywającej kosztami procesu w całości lub w części powinno wynikać z konkretnych okoliczności rozpatrywanej sprawy, których badanie z zachowaniem zasad logicznego rozumowania, dających się skontrolować, prowadzi do wniosku, że obciążenie kosztami strony przegrywającej byłoby rażąco niesprawiedliwe albo nieuzasadnione. Odnosi się to do sytuacji skomplikowanych problemów prawnych dotyczących istoty sporu albo konieczności uzyskania orzeczenia sądowego albo precedensowego charakteru powództwa, czy też sprawy o szczególnym znaczeniu dla strony, jak na przykład dążenie do uzyskania środków utrzymania. Zainicjowane przez powoda postępowanie nie dotyczyło żadnej z tego rodzaju spraw. Nie było podstaw do przyjęcia, że wpływ na decyzję o wystąpieniu z powództwem miało subiektywne przekonanie powoda o słuszności roszczenia, wywołane niewłaściwym, czy nielojalnym

postępowaniem pozwanej. Nie był on w stanie racjonalnie wykazać ani podstaw jej odpowiedzialności ani wyrządzenia mu szkody. Wobec tego zasadnie uznał Sąd Apelacyjny, że okoliczności sprawy nie zezwalają na ocenę, że wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek, usprawiedliwiający odstępnie od zasady odpowiedzialności za wynik sprawy.

Przyjęte zostało w orzecznictwie, że jako wymieniony w art. 102 k.p.c. wypadek może być uznana szczególnie trudna sytuacja majątkowa i życiowa strony przegrywającej, wskazująca na to, że zasądzenie kosztów procesu pozostawałoby w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego, jeżeli wytoczenie sprawy znajdowało usprawiedliwienie w przytoczonych okolicznościach. Za takim stanowiskiem przemawia uregulowanie art. 108 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.), wskazujące że zwolnienie od kosztów sądowych nie zwalnia od obowiązku zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi. Powód został zwolniony od kosztów sądowych i w dalszym ciągu swoją sytuację majątkową uznaje za niezadowolającą, bliżej jednak jej nie przedstawiając. Podkreślenia wymaga, że posiada on wyższe wykształcenie, zawód i prowadzi działalność gospodarczą, której wyników nieokreśla. Nie mogło zatem odnieść zamierzonego rezultatu dążenie do nieobciążenia powoda kosztami procesu z uwagi na jego sytuację majątkową i życiową, której nie można ocenić jako szczególnie trudnej.

Ocena wysokości kosztów procesu należnych pozwanej, które na obecnym etapie postępowania obejmują wynagrodzenie pełnomocnika, dokonywana na gruncie przesłanek przewidzianych art. 109 § 2 k.p.c. nie może prowadzić do określenia go na poziomie niższym od stawek minimalnych, objętych przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.). Wysokość tego wynagrodzenia odnosi się do rozmiaru żądanego przez powoda odszkodowania i nie może być uznana za szczególnie uzasadniony wypadek, przemawiający za zastosowaniem zasady słuszności.

Zarzut ograniczenia prawa do sądu przez zasądzenie zwrotu kosztów procesu pozwanej w zbyt dużej wysokości należało uznać za oczywiście bezzasadny. Z powyższych względów zażalenie jako pozbawione uzasadnionych podstaw podlegało oddaleniu w oparciu o art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁴ k.p.c.